

Smo tudi mednarodno zaščiteni!

Razsodba ustavnega sodišča v zvezi z
znanim primerom prof. Sama Pahorja, o
čemer smo na tem mestu pisali v zadnji
številki, predvsem glede na v pravnem in
političnem pogledu naravnost škandalozna
izvajanja državnega pravobranilca, je o-
čitno imela precejšen odziv v tržaški itali-
janski javnosti, saj je na primer dnevnik
»Il Piccolo« objavil kar dva sestavka iz-
pod peresa Sergia Bartoleja, profesorja u-
stavnega prava, socialista in člana komi-
sije »Cassandro«, ki jo je bil ustanovil
predsednik vlade Andreotti z nalogo, da
prouči slovensko manjšinsko problematiko
v smislu in pričakovanju njene zakonske
zaščite.

Izvajanja Sergia Bartoleja nas na tem
mestu ne zanimajo, ker bi radi danes opo-
zorili na nekatere zaključke, ki jih je na-
redilo ustavno sodišče v zvezi s primerom
prof. Pahorja. Ustavni dvor najprej ugo-
tavlja, da pri tej zadevi ne prihaja v poštev
zakon z dne 14. marca 1977, št. 73, ki se
tiče izvajanja osimske pogodbe med Italijo
in Jugoslavijo iz leta 1975, ker do tega tre-
nutka še niso bile izdane izvršilne norme
v zvezi z 8. členom omenjene pogodbe. U-
stavno sodišče graja to pomanjkljivost, o
kateri pravi, da je resna, kar pomeni, da
pristojna zakonodajna in izvršna oblast ni
 naredila svoje dolžnosti, kajti v nasprot-
nem primeru bi se vprašanje rabe sloven-
ščine sploh ne postavljalo.

Ustavni dvor dalje navaja zakonske in
upravne ukrepe, ki se tičejo Slovencev, za-
radi česar prihaja do zaključka, da so Slo-
venci na Tržaškem »priznana manjšina« in
bi vsaka sankcija, ki bi se tikala rabe ma-
terinega jezika, bila v nasprotju z zdravo
pametjo. Tržaški Slovenci so kot »prizna-
na manjšina« že zdaj deležni »minimalne
zaščite« in »smejo v odnosih s krajevno
sodno oblastjo že zdaj uporabljati svoj
materin jezik.«

Ne bomo zdaj navajali ostalih izvajanj
ustavnega sodišča glede zakonitosti 137.
člen kazenskega postopnika, čeprav se ču-
dimo, da v tej zvezi ni nihče omenil zgo-
dovinskih okoliščin, v katerih je ta člen
nastal. Obče znano je namreč, da je ta člen
prišel v zakonik za časa fašizma in je bil v
skladu z njegovo raznarodovalno politiko.

Ne glede na nejasnosti in tudi na neka-
tera protislovja, ki jih vsebuje ta razsod-
ba, menimo, da je kljub vsemu zlasti zato
pomembna, ker izrecno opozarja, da pri-
stojna oblast (parlament in vlada) ni iz-

dalje na 2. strani ■

OB MISLI NA PRIHODNOST

Ko vidimo, kako peljejo mame v son-
čnem popoldnevu otroke na sprehod, ka-
ko se mirno odvija življenje v trgovskem
središču mesta ali kako zbrano stopajo
ljudje za pogrebom v kaki naši kraški va-
si, imamo vtis, da je ritem življenja tudi
danes tak, kakor je bil že od nekdaj, od-
kar pomnimo in že dolgo prej, in da bo
tak ostal še mnogo, mnogo časa, tudi po-
tem, ko nas že ne bo več. Za svoje otroke
in vnuke si predstavljamo podobno življe-
nje, kot ga živimo sami, le polepšano in
izboljšano zaradi napredka na tehničnem
in gospodarskem področju in zaradi od-
sotnosti vojne za vedno.

Le malokdo se v polni meri zaveda —
ali vzame na znanje, kar pišejo filozofi,
znanstveniki in resni zgodovinarji — da
se je ritem življenja in dogajanja v zad-
njih desetletjih zelo spremenil in da je po-
stala naša prihodnost — prihodnost Evro-
pe in vsega sveta — zelo negotova. Nič ni
več gotovo, nič se ne da več vnaprej za-
gotoviti, nič ni moč več z gotovostjo pri-
čakovati. Članki v dnevnikih opozarjajo,
kako se dejansko vedno bolj kvari kako-
vost našega življenja; kako sicer ljudje
več jedo, kot so jedli prej, a kvaliteta nji-
hove hrane je slabša; kako dihamo vsi
slabši zrak; kako skoro ni več neokuženih
voda v naravi; kako blizu smo že pomanj-
kanju važnih surovin in energije; kako se
razkrajajo zaradi izbruha ideoloških na-
sprotij in nebrzdane sle po neodgovornem
uživanju cele narodne skupnosti; kako po-
stajajo naša mesta vse bolj sovražna člo-
veku, neprimerna za njegovo bivanje; in
kako se ljudje kljub temu, da smo vedno
v množici, notranje oddaljujemo drug od
drugega. Še nikoli ni toliko ljudi živelo
brez notranje povezave z drugimi ljudmi
in umiralo v samotni kakor danes.

Misleci in znanstveniki nas opozarjajo
in svarijo, da se bodo vsi ti in še drugi
problemi okrog leta 2.000 dramatično zao-

strili. Zato bi morali vsi odgovorni ljudje
že danes misliti na to, kako jih rešiti, in
predvsem, kako jih dejansko začeti reše-
vati, če hočemo obvarovati prihodnjo ge-
neracijo oziroma prihodnje generacije pred
katastrofami, ki se bodo sicer pojavljale
z verižno reakcijo. Kot rečeno, o tem že
razmišljajo in govorijo ter pišejo razni mi-
sleci in znanstveniki, toda to ni dovolj,
kajti ti nimajo oblasti in s tem možnosti,
da bi dejansko preusmerili tok in spre-
menili način življenja na svetu. To lahko
storijo samo tisti, ki dejansko odločajo, ti-
sti, ki imajo oblast v rokah in ki zato lah-
ko z zakoni in vladanjem omogočajo refor-
me in splošne spremembe na boljše, ki bi
omogočile človeštvu, da pravočasno pre-
preči grozeče katastrofe.

Človeštvo nima za vse večne čase za-
gotovljeno srečno in niti normalno življe-
nje na svetu. V bistvu živi in je vedno ži-
velo v nevarnosti vseh mogočih katastrof,
od kug do velikih vojn, potresov in pad-
cev velikih meteorjev na Zemljo. Toda to-
krat si samo pripravlja nevarnost, ki je
vse hujša kakor vsaka doslej možna kata-
strofa. Zato je treba prisiliti tiste, ki vla-
dajo, da se nehajo igrati z usodo narodov
in človeštva in se predajati zgolj svojemu
divjaškemu nagonu po oblasti, zakrivane-
mu s hinavskimi ideološkimi razlogi in s
sklicevanjem na to, da jim gre samo za
srečo drugih, za srečo človeštva. V resni-
ci jim gre samo za zadostitev njihovih last-
nih egoističnih apetitov in samoljubja.

Za rešitev sveta, za dobro prihodnjih
generacij pa je ne le potrebno, ampak po-
staja že skrajno nujno, da se vsakdo od
nas zave svojega človeškega dostojanstva
in svojega pomena in da končno vsi sku-
paj, vsaj vsi odgovorni in zavedni ljudje
v posameznih državah in po vsem svetu
napravimo temu brezvestnemu izkorišča-
nju oblasti v nesrečo in uničenje vsega
človeštva konec.

NEKAJ SE PREMIIKA

V sredo, 3. t.m., se je sestala senatna
komisija za ustavna vprašanja in pričela
z razpravo o zakonskih predlogih za za-
ščito slovenske narodne manjšine. Pred-
met razprave so predlogi komunistične
partije, socialistične stranke, Slovenske
skupnosti in Krščanske demokracije. Na
seji so razpravljali predvsem o postopku
in v tej zvezi sklenili sestaviti ožji odbor,
ki bo med drugim stopil v stik s predstav-

niki manjšinskih organizacij in zainteresi-
ranih krajevnih ustanov.

Zasedala je tudi ustavna komisija pri
poslanski zbornici in pričela z razpravo o
zakonskih predlogih, ki se tičejo vseh na-
rodnih in jezikovnih skupnosti v državi.
Po daljši razpravi je prevladalo stališče,
naj se glede slovenske manjšine čaka na
potek in zaključek razprave v senatni u-
stavni komisiji, čeprav so se nekateri po-
slanci temu upirali.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 7. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Mladinski oder: »Postelja gospoda Fibriha«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 8. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gospodarska problematika pri nas in v svetu; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna prehrana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka; 12.00 Kulturni dogodki — Kako ti je ime?; 13.00 Poročila; 13.20 Zbor »Slovenec« iz Boršta; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Tik-tak; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob«; 15.00 Glasbeni ping pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Računalnik v službi človeka; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 9. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Domači obrazi; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Manjka jih samo beseda; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturno pismo — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Od raslim prepovedano; 14.55 Naš jezik 15.00 Postni govor; 16.00 Koder teče, ondod moči; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Z besedo o glasbeni umetnosti; 18.00 Balbina Baranovič Battelino: »Ženska v črni ruti«; 18.45 Priljubljeni motivi; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 10. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovensko planinstvo na Tržaškem; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna prehrana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole — Literarni listi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Cecilijanka 81; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: S knjižice police; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob«; 15.00 Ameriški gledališki musical; 16.00 Zimske slike; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Slovenska literatura v Italiji; 18.40 Iz beležke Miroslava Košute; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 11. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Doma in na tujem; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Psihološki utrinki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Od Miš do Devina — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.55 Naš jezik; 15.30 Za ljubitelje jazza; 16.00 Primorska duhovščina pod fašizmom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtkovo srečanje; 18.30 Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 12. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tri slovenske sestre: 130 let Družbe sv. Mohorja; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Svet se počasi vrtil; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Literarni listi; 12.00 Na goriškem valu — Beležka; 13.00 Poročila; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Kje je napaka?; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob« — 8 del. 15.00 Postni govor; 15.15 Odragna kulisa; Film in filmska glasba; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 18.40 Kako ti je ime? 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 13. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tudi starost je lahko lepa; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Fleši mimogrede...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 »Bom naredu st'zdice, čjer so včas'b'le« — glasnik Kanalske doline — Beležke; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila 14.10 Mladi pisci 14.55 Naš jezik; 15.00 Začnimo s črko »A«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Med dvema ognjema — kviz oddaja s sodelovanjem slovenskih goriških in tržaških višjih srednjih šol 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Stane Dolanc v Rimu

Član predsedstva Zveze komunistov Jugoslavije Stane Dolanc je na povabilo italijanske komunistične partije v Rimu predaval o gospodarski in socialni politiki Jugoslavije ter o politiki neuvrščeni. Predavanje je bilo v študijskem centru za mednarodno politiko CESPI. Dolanc je uvodoma orisal zgodovinski razvoj socializma v Jugoslaviji in se predvsem zaustavil pri samoupravljanju. Obenem je poudaril pomen različnih poti v socializem in kritiziral hegemonistično politiko tistih, ki zavračajo razvoj socializma po svetu. Prav zaradi tega prihaja do nerazumevanj in tudi sporov med socialističnimi državami. Obenem je Dolanc kritiziral vojaške intervencije, ki nikakor ne morejo biti način za reševanje sporov. Pozitivno pa je ocenil delovanje tistih partij na Zahodu, med te-

mi predvsem italijansko, ki skušajo najti nove poti za utrditev delavskega gibanja. Prav te partije so dale namreč pomemben doprinos pri uveljavitvi načela, da ima vsaka partija pravico, da avtonomno in svobodno določi lastno strategijo in politiko.

Dolanc se je nato sestal s tajnikom Berlinguerjem in z drugimi italijanskimi političnimi osebnostmi.

SMO TUDI
MEDNARODNO ZAŠČITENI!

■ nadaljevanje s 1. strani

polnila obveznosti, ki izhajajo iz 8. člena osimske pogodbe, s čimer so bile med drugim jasno zavrnjene teze tistih, ki bi naši manjšini radi zanikali pravico do mednarodne zaščite.

Jaruzelski je poročal gospodarjem

Voditelj vojaške junte na Poljskem, general Jaruzelski se je vrnil v Varšavo z obiska v Sovjetski zvezi. Poljska tiskovna agencija PAP je izdala sporočilo, v katerem poudarja, da so ugotovili na razgovorih partijsko-državne delegacije v Moskvi enotnost stališč glede aktualnega položaja in razvojnih perspektiv. Poljska in Sovjetska zveza bosta branili interese socialistične skupnosti proti grožnjam, pritiskom in izsiljevanjem imperializma. V poročilu je nadalje rečeno, da je iz razgovorov bila razvidna popolna enakost stališč glede vseh vprašanj v razpravi. Sovjetski predsednik Brežnjev je sprejel vabilo Jaruzelskega, naj obišče Poljsko.

Skupno sporočilo vsebuje med drugim svarilo sindikatu Solidarnost in vsem drugim silam, da bo vsakršen poskus obnovitve dejavnosti v škodo gospodarstva ter za podpihovanje neredov in anarhije ali usmerjanj v spremembo socialpolitičnega si-

stema neizprosno strt. Sporočilo vsebuje nadalje obsodbo zahodnih sankcij in poudarja nespremenljivost meja in interesnih sfer, ki so bile določene ob izteku druge svetovne vojne.

O SLOVENCIH V ARGENTINI

Zadnji večer v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu je bil posvečen Argentini. Dr. Marija Breclj, ki je lani preživela dva meseca v tej južno - ameriški državi, je s pomočjo diapozitivov podala po eni strani prerez argentinskih turističnih zanimivosti, po drugi pa prikazala življenje tamkajšnjih Slovencev. Tako smo dobili sliko razsežnosti te države, pampe, ki je pravi travnati ocean, kakor tudi razsežnost prestolnice Buenos Airesa s svojimi ogromnimi predmestji. Še posebej so bili zanimivi fotografski posnetki iz Bariloč, kjer se je nekako pričelo pripovedovanje o življenju argentinskih Slovencev.

Bencinski kuponi za tuje turiste

Dne 26. februarja je postal veljaven zakon, ki predvideva olajšave za tuje turiste in za italijanske državljane s stalnim bivališčem v tujini, kateri nameravajo preživeti počitnice v Italiji. Zakon predvideva, da bodo lahko tuji turisti oziroma italijanski državljani s stalnim bivališčem v tujini, kupovali s tujo valuto bencinske kupone po znižani ceni, in sicer po 690 lir za liter bencina vrste super. Popust torej znaša 270 lir na liter. Kupone bodo lahko tuji turisti kupili pri ustanovah ENIT ali pri avtomobilskem klubu ACI ob vstopu na italijansko ozemlje. Vsak tuji turist oziroma italijanski državljani s stalnim bivališčem v tujini ima pravico do nakupa 150 litrov bencina po znižani ceni, če je namenjen v Severno Italijo, ter nadaljnjih 200 litrov bencina po znižani ceni, če je namenjen v Južno Italijo. Zakon dalje predvideva tudi posebne brezplačne kupone za italijanske avtoceste. Vsak tuji turist oziroma italijanski državljani s stalnim bivališčem v tujini ima pravico do kuponov za skupno vrednost 10 tisoč lir, če je namenjen v Se-

verno Italijo, ter za 16 tisoč lir, če je namenjen na jug države.

Zakon je sicer že postal veljaven 26. februarja, vendar bo moralo finančno ministrstvo izdati ustrezni odlok, ki bo urejal nakup oziroma podeljevanje kuponov in nadzorstvo nad njihovo uporabo. Tega odloka po omenjeno ministrstvo še ni izdalo.

REZULTATI POPISA

Slovenski zavod za statistiko je pred dnevi objavil rezultate lanskega popisa prebivalstva. Po teh podatkih je živelo lani v času popisa v Sloveniji 1.712.445 Slovencev ali dobrih 90 odstotkov vsega prebivalstva v tej sosednji republiki. Hrvtov je bilo 3 odstotke, Srbov dobra dva odstotka itd.

Popis je pokazal, da je bilo Italijanov, ki živijo na narodnostno mešanem območju, dobrih 2.000 ali 0,12 odstotka vsega prebivalstva v Sloveniji, Madžarov, ki živijo pretežno na območju Prekmurja, pa 9.000 ali pod odstotka.

Pisma uredništvu:

Od g. Franca Rupnika, župnika v Kobaridu, smo prejeli naslednje pismo, ki ga prav radi objavljamo:

»Dne 18. oktobra 1981 je v Švici umrla znamenita Tržačanka, gospa Štefanija Fratnik, znana operna pevka, lirični sopran, ki je sicer omenjena tudi v Primorskem slovenskem biografskem leksikonu (stran 390). Kako sem jo spoznal?

Kmalu po potresu leta 1976 se je oglasila v tukajšnjem župnišču s prošnjo, da bi pogledal v stare matične knjige, od kod so bili njeni stari starši. Naredil sem ji rodovnik po očetovi in materini strani.

Oče Štefanije Faratnik je bil Andrej, sin Andreja in Lucije Fratnik, rojen v Idrskem štev. 55 dne 25.10.1875. Mati Katarina Fon pa je bila hči Antona in Marije Melinc, rojena na Trnovem ob Soči dne 12.4.1877. Poročila sta se in živela v Trstu, kjer se je rodila tudi Štefanija.

Na koncu poročila o Štefaniji Fratnik v Biografskem leksikonu je omenjeno samo, da se je Štefanija Fratnik po drugi vojni preselila v Švico. Za večjo točnost pa bi bilo bolje zapisati tudi, da je bila poročena s Feliksom Gesslerjem, ki še živi v Zenevi, Grand rue 21 in ki je dne 28. novembra lani sporočil ženino smrt. V tem pismu piše, da je njegova draga soproga Štefanija umrla v ženski bolnišnici v Zenevi 18.10.1981 po treh mesecih hude bolezni — raka, ki jo je zelo pogumno prenašala. Pokopana je bila v gorski vasi Lauterbrunnenu v Bernen Oberlandu, ker si sama želela po smrti počivati med ljubljenski gorami.

Verjetno si je gospa Fratnik - Gesslerjeva želela v domače kraje svojih dedov, kajti prav takrat po potresu se je silno zanimala za kakšno staro hišo, ki bi jo rada kupila, saj je zapisala v enem od desetih pisem, ki jih je napisala na tukajšnji župnijski urad, da imajo te stare hiše zanjo poseben čar. Gospa Fratnikova je ohranila tudi veliko ljubezen do materinega jezika. Zelo lepo in nenarejeno preprosto je govorila, čisto po domače. Spoštovala je tudi staro slovensko narodno blago. Zapisala si je fonetsko dva stara »zlata očenaša«, ki sem ju oddal prijateljem Benečanom, da so ju objavili v medžupnijskem listu Dom. Tudi o tem sem jo obvestil in se ji zahvalil. Bila je zadovoljna in se mi je zahvalila.

Njen mož Feliks je pisal še enkrat 30.1.1982. Pismo zaključuje z besedami: »Moja draga soproga Štefanija je našla v večnosti svoj počitek, pa tudi vse svoje drage, ki so jo tam čakali. Tudi jaz trdno upam, da jo bom tam zopet videl...«

Lepo pozdravljam.

Franco Rupnik

Zakaj neki bi se bili morali sramovati, da so Slovenci

V založbi Slovenske prosvetne zveze v Celovcu je izšel tudi za letošnje leto »Koroški koledar«, kot vzporednik, da ne rečemo konkurent Mohorjevega koledarja. Koledar je precej obširen saj ima 176 strani besedila, in lepo opremljen, z mnogimi ilustracijami.

Ilustracije, ki krasijo vrh strani v koledarskem delu, se nanašajo na razne značilne dogodke karantanske, slovenske in posebej še koroške zgodovine, kot so bili npr. ustoličevanje karantanskih knezov, dogodki med zadnjo vojno, partizanski boj in dogodki slovenske in koroške kulturne zgodovine. Sledi pesem Črtomira Sinkovca »Obisk na Vojščici«, posvečena padlim partizanom, in nato uvodnik dr. Francija Zwitterja »Problemi in naloge v letu štiridesete obletnice izselitve in vključitve koroških Slovencev v vstajo slovenskega naroda«. V članku je rečeno med drugim: »V letu 1982 ne moremo mimo dveh obletnic dogodkov, ki so pred štiridesetimi leti preobrazujoče in učinkovito posegli v naše narodno življenje. Prva je nasilna izselitev več sto družin iz vseh krajev našega naseljitvenega prostora dne 14. in 15. aprila 1942. Tedaj je naše ljudstvo z grozo spoznalo in doživelo, česar je zmožen nacionalni šovinizem in kaj so mu namenili koroški nemški nacionalisti v svojem sovraštvu do slovenskega človeka in v svojem pohlepu po slovenski zemlji... Naš človek je že neposredno po tem usodnem udarcu pred štiridesetimi leti nedvomno reagiral. Ni namreč slučaj, da se je neposredno po tem zločinu pregona našega človeka in ropa naše zemlje začelo narodno osvobodilno gibanje tudi na Koroškem in smo se koroški Slovenci združili z vsem slovenskim narodom v borbi proti nacifašizmu.«

Zwitter potem obširno spregovori tudi o današnjih političnih nalogah koroških Slovencev, kakor jih vidita on in njegova organizacija. Natančneje pa opisuje tedanje izseljevanje koroških Slovencev in začetek partizanskega gibanja in boja na Koroškem Marjan Sturm. O današnjem stanju na Koroškem, tako v političnem oziroma narodnostnem kot gospodarskem in socialnem pogledu piše v daljšem članku inženir Feliks Wieser. Daljšo razpravo pod naslovom »Manjšinsko šolstvo na Koroškem v preteklosti in v današnji stvarnosti« pa je napisal Teodor Domej. Valentin Polanšek govori o prosvetnih društvih, o vlogi mladine pa piše Marjan Pečnik. Marija Jurič je napisala članek »Ženske in kulturno-politično udejstvovanje«, Marija Malle pa prikazuje prizadevanje za vzbujanje zanimanja za slovensko knjigo med koroško mladino.

Precej člankov je spominskih. Eden — napisal ga je Mirko Bogataj — je posvečen lani septem-

bra umrlemu slikarju Wernerju Bergu, ki je petdeset let svojega življenja preživel med slovenskim kmečkim ljudstvom na Koroškem in zaslovel s svojimi slikami preprostih koroških ljudi, katere je ljubil, čeprav je bil doma iz severnozahodne Nemčije. Mirko Bogataj piše: »Slikarski svet, ki ga je Berg ustvaril, je pričevanje o njegovih spoznanjih. To je osebno in prizadeto. Svojim ljudem je ustvaril življenjski prostor: naravo. Naslikal je domača polja in gozd, razširil panoramo z Obirjem in razpel preko vsega nebo. Ustvaril je kmečko domačijo in vrt okoli nje, prikazal sosedo, vaško skupnost. Njegov svet je prostran in raznolik. V tem svetu žive slovenski hribovski kmetje, pa tudi ljudje s trga, vsi, ki prihajajo v stik s kmečko skupnostjo, od gospoda župnika do trgovca in mešetarja. Rože na vrtu so edino okrasno dopolnilo in Berg jim je posvetil obilo pozornosti. Na slikah vidimo ljudi pri pogovoru, na poti v cerkev, pri molitvi, ko se peljejo na vozu, v vlaku, v avtobusu, sede na vrtu ali leže v bolnišnici. In Berg v njih išče njihove značilnosti. V veliki mednarodni konkurenci je osvojil pomembna priznanja za izrazno moč in originalnost svoje umetnosti. Posebno blizu je nam, koroškim Slovincem. Vedno znova nam pri naša veselje ob odkrivanju za nas bližnjega, pa vendar za mnoge premalo poznanega sveta južne Koroške, kjer naša narodna skupnost živi v skromnih razmerah, toda do nedavnega v še izravnani ekološki in celo harmonični povezavi z okoljem.«

Nekaj člankov v koledarju je zgodovinskega značaja, tako članek dr. Avguština Malleja o stoletnici koroškega štirinajstevnika »Mir«. Dr. Anton Svetina pa je napisal zanimivo razpravo z naslovom »Odlomki iz koroške zgodovine«. Ti odlomki se nanašajo na čas od 13. do začetka 19. stoletja. Zal pa nas določen ton njegove sicer zelo dobre razprave neprijetno zadene. Tako npr. piše: »Ti dve veji visoke koroške fevdalne družbe (namreč Ungnade in Thurne) omenjam zato, ker se njeni člani niso sramovali slovenskega jezika«. Drugje piše: »Janez Ambrož grof Thurn, ki je leta 1601 kupil pliberško gospostvo, pa je bil v svoji mladosti, kakor je to razvidno iz njegovega življenjepisa, posebno nadarjen za študij jezikov, tako da se je na dunajskem dvoru razen dveh jezikov, ki sta mu bila **prirojena**, to je nemškega in **slovenskega**, učil latinščine, italijanščine in češčine. Ta visoki funkcionar na dunajskem cesarskem dvoru je bil tudi najvišji dedni dvorni mojster za Kranjsko in Slovensko marko ter najvišji dedni maršal goriške grofije in se ni sramoval, da se po narodnosti ni čutil le Nemca, temveč tudi Slovenca«. Zgodovinar Svetina pa nam po teh opombah ne pojasni, zakaj bi se bili morali ti koroški in kranjski plemiči sramovati svojega slovenskega jezika in rodu. Za to se tudi niso nikomur opravičevali, ker se jim tega tudi ni bilo treba. Koroška in Kranjska sta uživali kot deželi, kjer je doma slovenski narod, posebno visok ugled ne le med habsburškimi dednimi deželami, ampak v vsem rimsko-nemškem cesarstvu, kar nam dokazuje tudi pozneje napisana Valvazorjeva knjiga »Slava vojvodine Kranjske«. Le današnje podcenjevanje slovenske zgodovine v imenu raznih — izmov in pod vplivom šolske vzgoje, ki je vedno povečevala tujo zgodovino in zapostavljala slovensko, sta vcepila slovenskim zgodovinarjem čut manjvrednosti, ki ga posredujejo naprej mladim generacijam in vsem bralcem, češ da bi se morali ali bi se bili morali Slo-

dalje na 7. strani ■

Sto let Gregorčičevih poezij

Ob stoletnici izida »zlate knjige slovenskega pesništva« — Gregorčičevih poezij, je Založništvo tržaškega tiska iz Trsta izdalo faksimilirano vezano izdajo Gregorčičevih Poezij (I. zvezek) in s tem kot prva slovenska založba opozorila na pomemben literarno zgodovinski jubilej, ki ga slovenska kulturna javnost ne bo mogla spregledati.

Gregorčičeve Poezije so prvič izšle 17. aprila 1882 v 1880 izvodih. V štirinajstih dneh so jih prodali 1100 izvodov, v šestih mesecih pa je bila celotna naklada raz-

prodana. Še isto leto so začeli njegove pesmi prevajati v nemščino in češčino. Gregorčičeve pesmi so v trenutku osvojile slovensko bralstvo od preprostih ljudi do intelektualcev.

Avtorju znamenite pesmi Soči je bil zelo naklonjen tudi veliki slovenski sin Ivan Cankar, ki je Gregorčiča uvrščal pred Stritarja. Simon Gregorčič je ob Prešernu najpopularnejši slovenski pesnik prejšnjega stoletja: s svojimi preprostimi razumljivimi pesmimi se je ohranil vse do današnjih dni.

Umrl je odličen tiskarski mojster

V starosti 81 let je pred dnevi v Trstu iznenada umrl znani in ugledni tiskarski mojster g. Jure Štavar, bivši lastnik tiskarne »Graphis« v ul. sv. Frančiška v Trstu. V njegovi tiskarni se je od začetka, in sicer od maja 1954 do leta 1971, ko je bila tiskarna zaprta, tiskal tudi naš list.

Pokojnik ni bil samo odličen mojster v svoji stroki, temveč tudi široko razgledan človek in predvsem sposoben ter daljnoviden organizator. Pod njegovim vodstvom so se izšolale cele generacije tiskarskih delavcev, ki jim je Jure Štavar znal vlititi tudi ljubezen do poklica in čut za odgovornost pri delu. Ko se je leta 1971 upokojil, je zato nastala na tem področju praznina, ki do sedaj žal še ni bila odpravljena.

Rajnik pa je bil dragocen svetovalec tudi za celo vrsto časnikarjev, oziroma piscev, saj je imel na tem področju bogate izkušnje. Zato smo mu hvaležni in ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

Gospo ženi, hčeri in sinu ter sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

—o—

ČESTITAMO!

Na filozofski fakulteti v Trstu je s tezo iz sodobne slovenske tržaške zgodovine s pohvalo diplomiral Aleš Breclj.

Čestitamo!

Pevski zbor Fantje izpod Grmade.

Čestitkam se pridružuje tudi Novi list.

»Večer slovenske pesmi« na Opčinah

V soboto zvečer je bilo v Finžgarjevem domu nabito polno poslušalcev, ki so prišli, da bi se udeležili proslave »dneva slovenske kulture«. Večer je organiziral domači cerkveni pevski zbor, ki se je letos odločil, da počasti Prešerna s pevsko revijo. To je pobuda, ki je zelo posrečena, saj so nastopi pevskih zborov in še posebno takih, kot so nastopili v soboto, vedno zelo uspešni.

Martina Repinc, mlada Openka, je v svojem govoru temeljito in občuteno razvila nekaj misli o poslanstvu in sporočilu Franceta Prešerna.

Toda prav je, da začnemo s cerkvenim pevskim zborom z Opčin, ki je prvi nastopil na »večeru slovenske pesmi«. Svoj nastop so začeli openski cerkveni pevci in pevke s Prešernovo »Zdravico«, ki jo je uglasbil openski skladatelj Stane Malič. Naj ob tej priliki naglasimo, da je zbor skoraj v celoti izvajal dela domačih, openskih skladateljev. Tako smo lahko slišali »Rodno zemljo«, ki jo je tudi uglasbil prof. Malič, pesem Ubalda Vrabca »Bor«, na besedilo pesnika Vinka Beličiča in ljudsko iz Roža »Luba vigred se rodi«, ki jo je priredil znani skladatelj in dirigent Lojze Lebič. Pri tem moramo poudariti, da je openski zbor, ki ga že vrsto let vodi prof. Janko Ban, eden redkih pevskih sestojev, ki vsako leto naštudira kako na novo zloženo pesem. Gotovo jim pri tem pomaga dejstvo, da živita na Opčinah kar dva skladatelja,

ki rada zlagata nove skladbe za njihov zbor. V nekaj letih so tako naštudirali lepo vrsto pesmi, ki so tudi precej zahtevne. Zato je programska politika tega zbora nedvomno pozitivna.

Opensko pevsko delovanje bo tudi v bodočnosti gotovo uspešno. Za to bo poskrbel naraščaj, ki danes poje v številnem otroškem zboru »Vesela pomlad«. Člani zbora

SLOVENSKA SKUPNOST

priređi

v nedeljo, 7. marca, ob 16.30 v Marijinem domu pri Sv. Ivanu v Trstu (ul. Brandesia 27/II) javni posvet na temo:

GOSPODARSKI RAZVOJ TRSTA IN ŽIVLJENJSKA VPRAŠANJA SLOVENSKE NARODNOSTNE SKUPNOSTI

Poročila bodo imeli: dr. Zorko Harej — prof. Aleš Lokar — dr. Jože Škerk Sledila bo razprava.

VLJUDNO VABLJENI!

pa niso samo peli. Pred svojim nastopom so tudi recitirali nekaj pesmi in pokazali smisel za deklamacijo in jezik.

Posebno toplega aplavza so bili deležni ti mladi openski pevci ob koncu svojega nastopa, ki je pokazal, da se zbor sprijema tudi s težjimi otroškimi skladbami, kot je Ježeva »Sijaj, sijaj sončece«. Zapeli pa so še Pirnatovo »Smrt v Brdih« in priredbo znane »Puntarske«. Zbor, ki ga od vsega začetka vodi g. Franc Pohajač, spada med boljše otroške zборе na Tržaškem. Njihov suvereni nastop pa je pokazal, da so njihove vaje resne. To pa je tudi poročstvo za uspeh vsakega zbora.

O govoru Martine Repinc smo že spregovorili na začetku. Radi pa bi še dodali, da je še posebno razveseljivo, da se tudi mladi začenjajo aktivno vključevati v našo kulturno dejavnost. Stvar je še toliko

V nedeljo, 14. marca, bo ob 9. uri v Gledališču France Prešeren v Boljuncu občni zbor Kmečke zveze, ki bo potekal pod geslom: »Za razvoj kmetijstva, za obrambo naše zemlje in narodnih korenin«.

bolj razveseljiva, ker opažamo, da je njihov pristop resen in temeljit.

V sklepnem delu »Večera slovenske pesmi« na Opčinah pa je nastopil ženski zbor »Tabor« z Opčin, ki je pod vodstvom prof. Sveta Grgiča zapel štiri pesmi: »Dobro jutro, dober dan« Danila Bučarja; pesem

dalje na 7. strani ■

O letošnjem pustu na Tržaškem

Letošnji pust je padel v zelo mrzel čas. Štiri dni, od petka do ponedeljka ponoči je pihala burja s sunki do 50 kilometrov in čez ob temperaturi, ki se je držala v mestu okrog ničle, na kraški planoti pa več stopinj pod njo. Le sonce je ob opoldanskih urah nekoliko omililo bridki mraz, ne da bi ga seveda pregnalo. To je marsikomu vzelo veselje do pustnega norenja po cestah. Le matere so se držale kot vsako leto tradicije, da so oblekle svoje malčke v zajčke, viteze ali kavalirčke in dame v kostumih, rokokó ter jih odpeljale na kako pustno rajanje v raznih društvih in krožkih, pa tudi ustanovah. V tem so se odlikovala tudi slovenska društva, posebno športna in prosvetna.

Tudi večja mladina ni kapitulirala pred mrazom in burjo ter je hodila našemljena po cestah v mestu in po predmestjih ter okoliških krajih. Bilo je videti mnogo okusnih in celo elegantnih mask, manjkalo pa je množičnosti kakor druga leta. Zelo malo je bilo videti našemljenih odraslih. Morda je bilo krivo temu tudi neprijazno socialno in splošno vzdušje v državi s pojavom terorizma in zločinov na tekočem traku, od umorov in ubojev do ugrabitev in seksualnih nasilstev. V Trstu letos skoro ni bilo videti skupin odraslih šem, ki so druga leta hodile kar po sredini tudi naj-

bolj prometnih cest in ustavljale promet, ne da bi se bil kdo zaradi tega jezil. Nekoliko pa je zavrla pustno prešernost in omejila množičnost tudi gospodarska kriza. Mnogi imajo svoje skrbi in se jim ni dalo, da bi se povsem sprostili in se prepustili nebrzdanemu pustnemu veseljačenju. Povsem je manjkalo tradicionalne objestnosti mask, ki so druga leta ogovarjale mimoidoče, jih objemale ali zašalo tolkle z lahkimi plastičnimi bati. Vse je potekalo mirno in urejeno.

Gospodarska kriza se je odrazila tudi v pustovanju po gostinskih lokalih. Cene za pustno večerjo in ples so za marsikoga že previsoke, poleg tega pa gostinski lokali tako v mestu kot v okolici zdaj že zelo zgodaj zapirajo in kot kaže marsikatera restavracija ni hotela ali zaradi odpora uslužbencev ni mogla odstopiti od te navade niti za pust.

Vreme pa se je vsaj zadnji dan usmililo pusta in tako je bil pustni torek sicer tudi zelo mrzel, z živim srebrom zjutraj več stopinj pod ničlo, a burja je prenehala. To je olajšalo pustno rajanje v otroških vrtcih, kamor so odpeljale matere ali očetje otroke našemljene, nakar so v popoldanskih urah šli, držeč za roko mamo ali kako teto ali pa tudi očeta, še malo na obhod po cestah.

21. redni občni zbor ZSKP iz Gorice

V ponedeljek, 1. marca, je bil v mali dvorani Katoliškega doma v Gorici 21. redni občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete. Prisotni so bili odborniki zveze in številni predsedniki in njihovi sodelavci vseh v zvezo včlanjenih društev in pevskih zborov. Občni zbor je odprl predsednik dr. Humar, ki je zatem podal obširno poročilo o delovanju ZSKP od zadnjega občnega zbora do danes. Med največjimi in najpomembnejšimi pobudami je omenil gostovanje Slovencev iz Kanade (mešani zbor Korotan in folklorna skupina Kres) in organizacijo Goršetove razstave v goriškem avditoriju. Ti dve manifestaciji sta bili v zadnjem delovnem obdobju najvišji obliki kulturne dejavnosti ZSKP; poleg tega je zveza organizirala še druge kulturne prireditve, med katerimi izstopa vsakoletno zborovsko srečanje »Ceciljanka«. V prihodnjem pa bodo tudi sprejete nekatere važne pobude, kot na primer proslava 20. letnice Katoliškega doma, ki bo v nedeljo, 14. marca, v aprilu bodo prišli gostovat v Gorico Slovenci iz Belgije; posebej bi tu omenili še natečaj za zborovske skladbe, ki ga bo ZSKP v kratkem razpisala. Predsednik je svoje poročilo zaključil s poudarkom na vlogi kulture in prosvetnega delovanja v našem zamejskem prostoru in izrekel posebno zahvalo vsem društvom in tudi posameznikom, ki vlagajo trud in svoje moči za ohranitev naših kulturnih tradicij.

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

v sodelovanju z

ZVEZO SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV
in

ZVEZO SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
v Kulturnem domu v Gorici

NIKOLAJ VASILJEVIČ GOGOLJ

ŽENITEV

V nedeljo, 7. marca, ob 16. uri ABONMA »NEDELJA«;

V ponedeljek, 8. marca, ob 20.30 ABONMA »PONEDELJEK«.

PAVEL GOLIA JURČEK

V četrtek, 11. marca, ob 10. in ob 13.30.

Na predstavo Ženitev bodo udeležence s Kraša pripeljali avtobusi po običajnem voznom redu.

Nato so bila na dnevnem redu poročila odbornikov ZSKP, najprej poročilo tajnice Anke Černic, nato pa še blagajniško poročilo, ki ga je podal Viktor Prašnik. Sledila so poročila društev in zborov, ki so člani ZSKP: društvo »M. Filej« iz Gorice, »F. B. Sedej« iz Števerjana, »Podgora«, »Štandrež«, »Hrast« iz Doberdoba in »SMREKK« iz Gorice; svoja poročila so podali zbori »Rupa - Peč«, »M. Filej« in »L. Bratuž«. Iz vseh posegov je bilo raz-

brati, da je bilo delovanje teh društev in zborov zelo plodno in široko zasnovano, vsekakor dosti bolj, kot je mogoče iz sredstev javnega obveščanja razbrati. To je bilo še posebej poudarjeno v dolgi debati, ki je sledila poročilom in v katero so posegli številni prisotni, ki so dali koristne nasvete in navodila za nadaljnje delovanje raznih skupin. Predvsem je bilo podčrtano, da je letos na programu precej proslav in obletic, ki jim je potrebno dati poseben poudarek. Zadnja točka občnega zbora, so bile volitve predsednika, razsodišča in nadzornega odbora.

Intenzivna dejavnost goriške »Olympie«

Moška D - liga

Olympia - Terpin: Gold Fassl (TS) 2:3 (15:6, 15:6, 12:15, 3:15, 14:16).

Olympia - Terpin: Cotič Marko in Stefan, Dornik, Spacapan, Kuštrin, Terpin, Markošič.

Na sobotni tekmi smo spet lahko videli, kako ima lahko goriška slovenska ekipa zmago že v žepu, a na koncu popusti in utrpí poraz. Olympia - Terpin je do polovice tretjega seta popolnoma nadkriljevala tržaško ekipo, potem pa je začelo nekaj škripati: po nekaj uspešnih akcijah si je nasprotnik opomogel, dohitel Goričane na 12:12 in jih tudi tam pustil. V četrtem setu so Olympijci igrali kot pravi začetniki, po menjavi igrišča v petem setu pa so se zbudili, dohiteli nasprotnika na 11:11 in ga za trenutek celo prehiteli, a zaman.

Moška I. divizija.

Libertas - Capriva: Olympia 3:2 (12:15, 15:13, 15:10, 6:15, 15:6).

Olympia Devetak, Sirk, Košič Beni in Aleksander, Cotič, Spacapan Ivo in Simon, Podveršič.

Pretekli teden je goriška Olympia utrpela nepričakovan poraz s strani nepremočne koprivenske ekipe. Pojasniti pa je treba, da naši fantje niso bili v formi in da je nekaj ključnih igralcev prišlo na igrišče kljub boleznim.

Ženska I. divizija

Mariano - Olympia: 0:3 (6:15, 7:15, 13:15).

Soča - Olympia 0:3 (3:15, 2:15, 4:15).

Olympia: Primožič, Bertelini Klara in Marija, Pozzo, Perše, Testa, Olivo, Mažgon, Klanjšček.

Soča: Zavadlav, Carli, Maraž Elizabeta in Adrijana, Devetak, Cotič, Černic, Conzutti, Ferlat, Kovic.

Nadaljuje se zmagovita serija deklet goriške Olympie: v prvem kolu so premagale s 3:2 tržaški Volley - Club, pretekli teden pa so žele še dve zmagi, in to vedno na tujem igrišču. Igralke iz Mariana so nudile Goričankam precejšen odpor, predvsem v zadnjem setu. Tekmo proti Soči so pa Goričanke zmagale s precejšnjo lahkoto.

Soča je novo športno združenje, ki deluje v sovodenjski občini. Trenutno se bavi predvsem z odbojko, tako da se napolni vrzel, ki je že več let zijala na tem področju v Sovodnjah in okolici. Letos je Soča prvič predstavila žensko ekipo v prvi diviziji. Dekleta so sicer še neizkušena in neuigrana, vendar je vsak začetek težak.

G. R.

SEJA OBČINSKEGA SVETA V ŠTEVERJANU

V petek, 19. t.m., se je sestal števerjanski občinski svet, da bi razpravljal o enajstih točkah dnevnega reda. Župan Klanjšček je poročal o srečanjih v Novi Gorici med tremi slovenskimi občinami na Goriškem in Novo Gorico. Na tem sestanku se je sklenilo, da se bodo podrobni pogovori vršili s predstavništvom občine Nova Gorica in vsako posamezno občino v zamejstvu o skupnih zadevah, ki se tičejo le-teh. Konkretno bo tekla razprava o urejanju voda, ki tečejo ob državni meji in ki zanimajo našo in novogoriško občino, ter še o nekaterih drugih skupnih problemih. Po ratifikaciji treh sklepov občinskega odbora, je svet prešel k razpravi o novem kmečkem vodovodu, ki bi nudil vodo števerjanskim kmetijam za njihove specifične potrebe. V ta namen je občina dala napraviti študijo inž. Ronchi-ju iz Verone. Vodo bi črpali v Soči in jo pošiljali na vrh Števerjana, nato pa po zaselkih. Strošek za študijo je stal 30 milijonov lir, ki jih je občini nudila Trgovinska zbornica iz Gorice. Dela za tak vodovod bi znašala milijarde lir, in bi jih finansirala omenjena zbornica, seveda postopoma. To je sicer zelo širokopotezen načrt, a vendar zanimiv, saj bi gotovo rešil problematiko dobave vode v poletnih mesecih, in nekje nudil možnost, da se naši kmetje lahko bavijo tudi z drugimi kulturami, poleg vina, posebno če bi ta pridelek naletel v bodočnosti na težave prodaje. Moramo priznati upravi, ki izhaja iz stranke Slovenske skupnosti, daljnovidnosti v programih, in s tem prave ekonomske politike v korist našega prebivalstva.

Koncertna matineja v Gorici

Osma koncertna matineja v goriškem avditoriju nam je predstavila trio Pierpaolo Maurizzi - klavir, Luigi Mazza - violina in Michele Ballarini - čelo.

Program je predstavila prof. Gigliola Maturio in je obsegel Schubertovo »Sonatensatz v be molu« in Brahmsov »Trio v be molu op. 8«. Obe skladbi sta tehnično zelo zahtevni in glasbeno na visokem nivoju, kar je vsekakor zasluga izvajalcev, ki so težavni skladbi izvedli tako, da bi bili gotovo tudi avtorjema pogodu.

Opaziti je bilo, da je vsako od treh glasbil točno na svojem mestu, da ne nadkriljuje ali zaostaja za ostalima dvema, a se z njima harmonič-

no ubrano usklaja do najboljših dosežkov. Mehki zvoki klavirja so bili vodilna nit skozi skladbi in so tvorili dvogovor s čelom in violino, ko sta se solistično oglašala.

Ceprav je sestava tria še zelo mlada (vendar so vsi trije glasbeniki že diplomirali in poučujejo) je vendar dosegla zavirljivo stopnjo ubranosti in umetniške dovršenosti.

Izven programa je trio izvedel še »Scherzo« iz »sonate v C duru« J. Brahmsa.

Na prihodnji matineji bo nastopil »Il complesso degli ottoni di Trieste« z avtorji od petnajstega stoletja do današnjih dni.

E. L.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Prva številka revije »Znamenje«

Prva letošnja številka revije »Znamenje« prinaša na uvodnem mestu esej »O sreči«, ki ga je napisal Pierre Teilhard de Chardin, prevedel pa ga je Matija Remše. Kot pravi uvodna uredniška pripomba, ga objavljajo za stoletnico Chardinovega rojstva. Avtor zaključuje svoj spis, ki je nastal že pred štirimi desetletji, z naslednjo mislijo: »Združimo telo z glavom, podnožje z vrhom; polnost bo izvirala bolj silovito in pospešeno. In res vidim popolno rešitev vprašanja človekove sreče v smeri krščanskega humanizma ali, če vam je ljubše, vsečloveškega krščanstva, v čigar luči bo nekega dne vsak človek razumel, da mu je mogoče vsak trenutek in v vsakem položaju ne le služiti (kar ni dovolj), temveč v vsaki stvari (tako v najslabši in najlepši kakor tudi v najbolj grobi, ostrji in vsakdanji) ljubiti Stvarstvo, ki je v svoji Evoluciji neločljivo povezano z Ljubeznijo«.

Vekoslav Grmič je v tej številki objavil esej »Ljubezen in nasilje«. V eseju obravnava med drugim »vprašanje kristjanov pri revolucionarnem boju« in vprašanje, če je upravičena uporaba sile. Grmič naglašja, da krščansko upanje ne sme biti nedejavno in mora biti pripravljeno tudi na žrtve iz ljubezni. Upanje je »revolucionarna« sila. S temi besedami zaključuje svoj esej.

Janez Blažič objavlja lepo, a pošastno grozljivo pesem, lahko bi rekli tudi balado z naslovom »Balada o lažni vodi«. To je značilen primer nove slovenske poezije, ubrane na noto groze.

Jože Rajhman je prispeval razmišljanje pod naslovom »Je vera človekova osebna zadeva?«, v katerem pa pride do kar paradoksnih ugotovitev v smislu nekake teološke dialektike, saj piše: »Zato menim, da je za nas v nekem pomenu še vedno tako ozloglašena "ateizacija" milost. Zanj bi morali biti Bogu hvaležni, saj le tako, v katarzi evangelija, doživljamo sebe

kot osebnost pred Bogom«. Pri tem se Rajhman sklicuje tudi na razpravljanje na zadnjem koncilu.

Stanko Janežič je avtor krajšega eseja z naslovom »Soodgovornost in sodelovanje v Cerkvii«. France Vodnik pa objavlja članek o Francu Terseglavu ob stoletnici njegovega rojstva. Pravi, da je bil Terseglav ena najvidnejših osebnosti takoimenovanega katoliškega gibanja na Slovenskem v prvih desetletjih našega stoletja, češ, da je bil sicer učenec Antona Mahničja in Janeza E. Kreka, vendar je kot samostojen mislec v marsičem prerastel njune zamisli in odpiral nove razglede. Marijan Breclj pa objavlja dokumente o dopisovanju med Francetom Bevkom in uredniki revije »Dom in svet«.

Več esejev oziroma daljših člankov je prevedenih iz nemške teološke literature. Na koncu najdemo, kot navadno, rubriko »Zapisi« in še rubriko »Med knjigami in revijami«.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Kulturni dom

NIKOLAJ VASILJEVIČ GOGOLJ

ŽENITEV

V petek, 5. marca, ob 16. uri — MLADINSKI ABONMA H;

V soboto, 6. marca, ob 14. uri - IZVEN ABONMAJA.

—o—

COLLI BO OBISKAL SLOVENIJO

Predsednik deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine Colli bo prihodnji teden uradno obiskal Slovenijo. Na obisk ga je povabil predsednik slovenskega parlamenta Milan Kučan, ki je bil maja lani gost v naši deželi. V preteklih dneh se je Colli sestel s predsednikom komisije za mednarodna vprašanja pri slovenski skupščini Bojanom Lubejem.

Nova številka revije »Mladje«

V Trst je prispela nova, 44. številka koroške revije Mladje, ki se je pred časom zdela že pokojna, pa je, kot kaže, pod vplivom nekaj uspešnih injekcij spet oživela in se kar na novo razcvetela, vsaj kar zadeva število strani. V njej sodeluje dobra deseterica avtorjev, med njimi tudi Janko Messner. Novelo »Pridi bliže, prijatelj...«, ki je uvrščena na uvodnem mestu, je napisal Kristjan Močilnik. Gre za satiro, očitno tudi na koroške razmere, v kateri pa bralca motijo celi verzi v koroškem nemškem narečju brez slovenskega prevoda, kar napravi novelo za nekaj značilen produkt manjšinske literature, za katere je dvojezičnost obvezna.

Podobna je tudi druga novela »Na začetku so bile podgane«, ki jo je napisal prav tako Kristjan Močilnik. Obe imata v sebi tudi nekaj fantastičnih elementov, ki pa so popolnoma podrejeni ideji oziroma ideološki tendenci.

Literatura je glavna tema tretje črtice, kate- re avtor je Jože Blajs. Črtica ima naslov »Črtica« in v njej se govori največ o neki črtici, kate- re konec je bil ta, da jo je nekdo raztrgal. Čr-

tica nam vzbuja vtis, da je bil avtor v zadregi za snov in si je moral pomagati pač tako. Janko Messner pa je prispeval satirično zgodbo »Lešnikova sladoledna bomba«. Tudi to zgodbo, ki je precej dolga, prevevata satira in ironija. Sočna pa je njegova novela »Vprašanje predšolskega otroka«, ki prikazuje dogodivščine in otroka ob prvih spopadih s svetom, ki je okruten.

Jožica Čertov objavlja čisto kratko zgodbo »Moja ura stoji«.

Precej je v tej številki poezije, ki so jo prispevali Jožica Čertov, Maja Haderlap, Štefka Vavti, Kristijan Močilnik, Jani Oswald, Herman Grm in Janko Messner, ki je napisal nekaj satiričen poskus himne koroških Slovencev.

Izmed ostale vsebine je omeniti predvsem esej Feliksa Bistra »Mir in nemir otroka božjega«, razmišljanje o slovenskem katoliškem tisku na Koroškem. Vida Obid pa objavlja dolgo analizo Lipuševe novele »Zmote dijaka Tjaža«. Revija predstavlja tudi slikarja Karla Vouka in nekaj nemško pišočih avtorjev. Na koncu je nekaj zapiskov in polemike.

SCHMIDTOV STRANKARSKI USPEH

Zahodnonemški kancler Schmidt je dosegel precejšen političen uspeh znotraj svoje stranke. Zavrtnjene so bile namreč nekatere teze socialdemokratske leve struje, zlasti njen poskus, da bi preklicali tako imenovano dvojno odločitev Atlantske zveze: mišljen je sklep, po katerem bodo ob koncu prihodnjega leta v Zahodni Evropi, začeni z Zahodno Nemčijo, namestili ameriške jedrske rakete, če se do tedaj ne bodo uspešno končala ameriško-sovjetska pogajanja v Ženevi. Socialdemokratska leva struja je imela v načrtu zadevno resolucijo, o kateri naj bi glasovali na bližnjem aprilskem strankinem kongresu v Münchnu. Komisija za resolucije pa je ta predlog z večino glasov zavrnila. Prav tako je bil zavrtnjen predlog o proglasitvi Evrope za področje brez jedrskega orožja. Večina ga je zavrnila s pripombo, da takih sicer teoretično pozitivnih načrtov ni mogoče izvajati tako, da posamezna država — po domače rečeno — zapusti na cedilu zavezništvo, potem ko se v drugem taboru kaj takega ne dogaja.

NEMIRNI BLIŽNJI VZHOD

Izraelski parlament je po izredno ostri in žolčni razpravi izglasoval zaupnico Beginovi vladi in obenem zavrnil resolucijo, ki jo je predložila skrajna desnica in v kateri je pozvala vlado, naj prepreči evakuacijo civilistov s Sinajskega polotoka, ki ga bo Izrael moral do 25. aprila vrniti Egiptu. Za resolucijo so glasovali trije poslanci skrajne desnice in namestnik ministra za verska vprašanja Druckman, ki je v glasovalni izjavi povedal, da izstopa iz koalicije, vendar pa ne iz narodne verske stranke, kateri pripada. Za zaupnico je glasovalo 58 poslancev večine, medtem ko se je večina laburistov, ki so v opoziciji glasovanja vzdržala. Obrambni minister Sharon, ki je bil nekdanj med zagovorniki izraelske kolonizacije Sinaja, je v svojem posegu zagovarjal vladno stališče, po katerem bo vojska pričela evakuirati civilno prebivalstvo.

V Egipt je medtem prispel prvi ameriški kontingent za mednarodni vojaški mirovni zbor, ki bo nadziral mejno področje med Egiptom in Izraelom po dokončnem umiku izraelske vojske s Sinaja.

Odposlanec ameriškega predsednika Habib je prispel v Sirijo, pred tem pa je že obiskal Libanon in Izrael. Habib se trudi, da bi preprečil nov izbruh sovražnosti med Izraelci in Palestinci v Južnem Libanonu.

POLETNA URA TUDI V JUGOSLAVIJI

Po dolgih letih razmišljanj so se tudi v Jugoslaviji te dni pričeli intenzivneje ukvarjati z zamisljijo, da bi konec marca prešli na takoimenovani poletni čas, kot ga imajo skoraj po vsej Evropi. Vendar tega ne bodo uresničili še letos, ker je za tako izvedbo premalo časa, ampak po vsej verjetnosti prihodnje leto. Doslej so le tri države v Evropi zavračale poletno premaknitev ure in sicer poleg Jugoslavije še Albanija in Luksemburg. Tako bodo končno tudi v Jugoslaviji svoje ure poenotili s tistimi v srednji, zahodni in vzhodni Evropi, to pa bo pomenilo tudi korak k poenotenju železniškega, letalskega in ladijskega prometa, ker so doslej morali sproti urejati.

Zelenjava, sadje in dišavna zelišča pri roki

Celo sadje, vrtnine in zlasti dišavnice lahko gojimo na zelo majhnem prostoru, četudi nimamo vrta. Vse te rastline dozoriijo tudi v posodah in tesnem prostoru ter si ga lahko privoščimo tudi v mestnem stanovanju ali hiši.

Velik lonec postavite na sončen balkon, teraso ali širšo okensko polico; breskve, marelice, jabolane, hruške, vinski trs, fige, češnje, mandljeveci in kutine se dobro počutijo, če je okoli njih dovolj prostora za zalivanje. Sadna drevesa lahko spodbudite, če obrzdate rast korenin, da bodo obrodila več sadov, namesto da bi energijo pretirano porabila za rast debla in listov.

Pritlikavo okrasno drevje, kot božje drevce ali hortensijo, gojimo tudi v posodah. Pazljivi bodimo pri obrezovanju. Najbolj prikladna drevesa za vlončevanje sa taka s kratkimi debli, da jih veter ne prevrne. Potrebujete zabojček ali posodo, pol metra široko in prav toliko globoko z odtočnimi luknjami; na dno položite črepinje, zatem plast dobre hranljive zemlje, nanjo razprostrite drevesne korenine in polagoma dodajajte prst, obenem pa stresaite deblo, da ne nastanejo praznine okrog prehranjevalnih korenin.

Mladega drevesca ni treba gnojiti, dokler ne začne delati plodov. Tedaj potrebuje tekoče gnojilo enkrat tedensko vse do dozoritve. Drevescu v posodi jeseni in spomladi previdno odvezamemo z vrha nekaj prsti in jo nadomestimo s kompostnico. Nekatera drevesa lahko ostanejo v istih posodah dvajset in več let. Če opazite, da drevo hira in da je pridelek pičel, obrnite lonec na bok in s curkom vode previdno izperite zemljo s korenin. Pristrižite stare debele korenine in pri tem pazite na nežne lasaste koreninice, nakar

posadite drevo v isto posodo in nasujete nove kompostne prsti. Nikar naj vas ne premaga skušnjava, da bi drevo presadili v večjo posodo.

Smokve posebno lepo uspevajo v loncih z dobro drenažo, ker se lažje prilagodijo tesnemu prostoru. V obdobju rasti bogato obrode, če imajo dovolj sonca, naslednje leto pa sadeži dozoriijo le, če mladike pozimi ne pomrznejo. Ko listi odpadejo, jih postavite na zračen in svetel prostor pod streho, ni treba, da so na toplem, a varujte jih zmrzali.

Pomanjkanje prostora vam ne sme vzeti poguma, da ne bi poizkusili gojiti tudi jagode, rdeči in črni ribez, kosmulje, maline. Tudi borovnice in brusnice bodo v kisli prsti uspevale. Plezalke lahko vzgajate na ograjah ali brajdah.

Sadje vam bo ves čas pred očmi in ptice ga bodo manj obirale kot v odmaknjenem vrtu. Zavarujemo pa ga lahko s tanko mrežo.

Pri zelenju v posodah moramo skrbeti za zalivanje, saj en sam konec tedna brez vlaženja lahko stori nepopravljivo škodo.

Zelenjava uspeva v najbolj nenavadnih posodah in neobičajnih krajih, če ji le postrežete z dobro prstjo, kompostnico, le da globina posode ustreza velikosti korenin.

Jedilne in druge buče se dobro počutijo v posodah na sončnem dvorišču ali balkonu, buče plezalke in kumare so povrh še lep okras pustih sten. Čisto mladi jajčevci sodijo med najbolj okusne in rodovitne od vseh poletnih zelenjavnic.

Za okras sten in ograj so dobrodošle vrtnine, kot na pr. stročji fižol brez nitk s škrlatnimi stroki in rumenostročni fižol, oba okusnejša in lepša na pogled kot priljubljeni, a zastareli rdeče cvetoči visoki fižol. Fižol gojite v velikih čebrih in

naj se vzpenja po navzkriž speljanih bambusovih trsih. Šest do osem rastlin bo lepo rastlo v čebriki ali loncu premera pol metra ali manj. Ob robih poti zasadite pritlikavi fižol in lepo cvetoči bob, zgodnje kratko korenje ali kolerabo, repo in rdečo peso z listi nič manj lepimi kakor mnoge cvetice. Grmičasti paradižniki z malimi plodovi so dekorativni, posejani med cvetjem na vrtu ali ob zidu.

Z. T.

»VEČER SLOVENSKE PESMI« NA OPĆINAH

■ nadaljevanje s 4. strani

»Poredni pastir«, ki jo je uglasbil primorski rojak Fran Venturini, čigar stoletnico rojstva praznujemo letos; »Pomladni pozdrav« Pavla Šivica; kot zadnjo, pa pesem »Setev«, ki jo je uglasbil Peter Lipar. Ženski zbor »Tabor« je pokazal, da stalno kvalitetno raste. V tem smislu se tudi izpopolnjuje izbira repertoarja tega zbora.

Pređen zaključimo, je prav, da omenimo tudi diapozitive g. Toneta Bedenčiča in Janeza Beličiča, ki je povezoval in vodil vse dogajanje na odru. Sobotna proslava pa se je seveda končala ob kozarčku vina, kar je gotovo pomembno, saj se ob sproščenem pogovoru in petju razvije tudi družabnost.

ZAKAJ NEKI BI SE BILI MORALI SRAMOVATI, DA SO SLOVENCİ?

■ nadaljevanje s 3. strani

venci sramovati svojega naroda in svojega jezika in se opravičevati pred drugimi, ker so Slovenci. Svetinovo pisanje je značilen primer takega privzgojenega in priučenega občutka manjvrednosti celo v uglednih zgodovinarjih.

Zadnji del Koroškega koledarja vsebuje prsrčen in žalosten članek Katje Sturm »Otroški spomin na leta pregnanstva« in črtico Jožeta Blajsa »Toliko imam še povedati«.

ŠPANIJA 82

Svetovno nogometno prvenstvo še dalje govori špansko, bolje rečeno kastiljščino. Štiri leta je pokal last Argentine, ki si je naslov zagotovila 25. junija 1978, ko je v Buenos Airesu po 120 minutah igre v finalu premagala Nizozemsko s 3:1. Protagonist zmagovalca je bil tedaj 24-letni Mario Kempes, sicer član španskega prvotnega Valencija, ki je v finalu zabil dva gola, tretjega pa je 6 minut pred koncem drugega podaljška dal Bertoni, sedanje desno krilo Fiorentine. Na buenosaireskem stadionu River Plate so za Argentino v finalu igrali:

Fillol, Olguin, Tarantini, Gallego, Passarella, Galvan, Bertoni, Ardiles, Loque, Kempes in Ortiz.

Toda tisti 25. junij izpred štirih let je že daleč za nami; skokoma se bliža 12. Mundial očenta y dos.

Španija, ki postaja v novejši dobi sinonim množičnega turizma, občasno pa tudi terorizma baskovskih separatistov, je bila dolgo za mnoge le domovina bikoborbe, flamenca, konkvistadorjev, inkvizicije in

umetnikov, v novejši zgodovini pa tudi krute državljanske vojne, dežele, kjer se je odvijal prolog drugega svetovnega spopada.

Po stoletjih arabskega jarma je Španija, ki danes meri 505 tisoč kvadratnih kilometrov in nekaj nad 37 milijonov prebivalcev, dosegla višek za časa kraljev Karla V. in Filipa II., nad čigar kraljestvo sonce ni zašlo. Toda ko je bila leta 1688 pri La Manchu razbita in uničena nepremagljiva armada, je Španija polagoma zdrknila na raven drugorazredne pomorsko-trgovske države. Veličino je ohranila le v kulturi po zaslugi Cervantesa in slikarjev El Greca, Velasqueza in Murilla.

Leta 1936 se je znova pojavila v središču svetovnih dogodkov. Po volilni zmagi levičarske koalicije je v noči med 17. in 18. julijem izbruhnila vstaja konservativcev in fašistov. Pričela se je tragedija, še vedno živa in boleča ter morda najbolj prikazana v sloviti Picassovi Guernici. Republikanska vojska se mora predati 28. marca 1939, ko pade Madrid. Pri-

čne se mračno obdobje diktature Francisa Franca Bahamondeja, ki bo trajala vse do caudillove smrti.

Ker je nogomet takoj za bikoborbo in flamencom tretja strast Špancev, ni nič čudnega, če je že caudillo izkoristil igro za izhod iz politične osamelosti. Nastal je sloviti Real Madrid predsednika Bernabeua, ki je za Francovo Španijo postal politično-diplomatski potni list za vstop v Evropo.

Če ima nogomet v Španiji že desetletja mednarodni značaj, španski klubi so nasičeni z igralci iz drugih držav, ostaja bikoborba bolj za domačo uporabo in turistično vabo, saj je v več stoletni zgodovini konkvistadorjev niso mogli — razen v Mehiko — s pridom izvoziti.

Kot pri baletu je tudi pri corridi glasba sestavni in nepogrešljivi del. Glasba ne spremlja samo boja v areni, pač pa sproti napoveduje občinstvu zaporedje dogodkov. Že sam vstop protagonistov boja z bikom: matador, banderillos in picadores v živobarvnih kostumih zadobi vso svojo impozantnost s tipično glasbo. Ko so matadorjevi sodelavci banderillosi in picadoresi na konjih utrudili bika in ga pripravili na zadnji boj, se pojavi espada z rdečo muleto. In že se bliža osrednji do-

— Znaš kej ti rečem jest? De vojska bo! Ses tašnemi ledmi ne more bet drugače. Sej u časnikih al pej po radji ni družga ku ubivanje, sleparenje, špijoniranje; tisti, ke be mogli prtet pravico ku avokati jn sodniki, so zmenjeni ses teroristi; tisti ke be mogli ludski dnar obračat u ludsko dobro, ga basajo u svoj garžet; u ministrstvah kar mrgoli vseh sort agentov od teroristov al pej od sovražnega političnega bloka. Kašni delajo kar na oba kraja, taku jemajo dvojni zaslužek. Na tisteh njih konfarencah govoriyo samo od merà jn od razoroižtve, doma pej delajo na vso muč samo vseh sort orožja. Zase jn za druge. Če kašna zapufana država nima dnarja, dobi orožje na kredit al pej ga jem kar šenkajo. Se jočejo, de so po sveti ledje lačni, ma orožja pej nobenmi ne manka. Kej češ de iz vsega tega pride ven družga, ku vojska!

— Ti praveš, de vojska bo. Ma jest rečem, de vojska je. Jn je kronična. Glih taku, ku je napovedau tisti angleški Orwell. Ta veliki so med sabo vre u vojski, ma ne naravnost ma po svojeh pooblaščencah. Se strelajo, špijonirajo,

delajo državne udare, gverilo, terorizem jn zmeri samo za velike velesile. Te pej se shajajo na konfarencah jn se potijo, kaku be nardile mir. Nuč jn dan morejo ahtat, de ne pride od kod kašna raketa sez atomskemi bombami. Jn tisti sateliti gor u lufti je sama špijonaža. Jn pole povsod so nekšni kompjuiterji, ke videjo jn slišejo, de si nanka ne misleš. Videjo jn slišejo skuzi zid, skuzi hrib, pod zemlo, pod murje — vse. Sej si vidu uni dan: je pršla ana podmornica pred Taranto. Ma je bla globoko pod murjem; ma s temi zbudjevimi aparati so jo vselih dobili jn jo pregnali. Skraja so se delali, ku de ne znajo, kadu more tu bet, ma pole so se vselih okorajžli jn povedli, de je bla ruska. Jn morbet je nastaula pod murjem kašne atomske bombe, ke bojo eksplodirale, kadar bo u Kremlju Brežnjev prtisnu na en beton. Ma od tega nečejo dosti govort, zatu ke se bojijo, de se ne bi Rusi kej ofendirali.

— Sej, sej! Tudi za rdeče brigade vsi znajo, de vse niti peljejo čez Češko, čez Sirijo, Libijo, Palestince u Rusijo. Se hodejo če učet, tam dobijo tudi orožje. Pole pridejo nazaj jn tudi pošteno povejo, de delajo atentate zatu, ke čejo komunizem. Jn vselih se naši diplomati razbivajo glave jn štedirajo: »ma kadu more bet, ma kadu more bet?«.

— E, dragi moj, se forte bojijo, de be se Rusi kej ne užalli. Ke če kašen kej omene Afganistan al pej Poljsko, hitro skočejo gor jn začnejo kričat, de tu je hujskanje za vojsko. Jn taku, zastran merà...

— Ma, bo kar bo. Jest sm si kupu rusko slovnico jn se bom začnu učet rusko. Sej smo tudi mi Slovani!

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

O EVROPSKI VARNOSTI

Pariški dnevnik »Le Figaro« je objavil pred dnevi daljši članek, ki ga je napisal zahodnonemški zunanji minister Genscher. Ta poudarja, da so Združene države nujno potrebne za varnost v Evropi. Evropske varnosti ni mogoče zagotoviti, naglašja Genscher, brez sodelovanja z Združenimi državami. Evropa nekaj velja tako v političnem kot v vojaškem pogledu le zaradi tega, ker pripada Atlantski zvezi. Samo kot članica tega zavezništva lahko opravlja samostojno vlogo v svetovni politiki in se zlasti lahko enakopravno pogaja s Sovjetsko zvezo.

Zunanji minister Genscher naglašja, kako je nujno ponovno vzpostaviti ravnovesje v Evropi, ker je to pogoj za mir. Genscher omenja tudi pogajanja o vprašanju evroraket v Ženevi, pri čemer pojasnjuje, da bodo Združene države prisiljene namestiti nove rakete v Zahodni Nemčiji, če se bodo omenjena pogajanja izjalovila. Tako Francija kot Zahodna Nemčija zagovarjata stališče, da je treba ravnovesje v Evropi vzpostaviti na najnižji možni ravni oborožitve, toda Evropa se nikakor ne more sprijazniti z dejstvom, da je Sovjetska zveza, kar zadeva rakete, močnejša.

—o—

S TRŽAŠKEGA

SKAVTSKI FILMI

Med prireditvami ob 30-letnici skavtske organizacije bo v torek, 16. marca, v dvorani Marijinega doma v ul. Risorta 3 v Trstu filmski večer. Na sporedu bodo skavtski filmi od ustanovitve organizacije na Tržaškem do danes. Vabljeni člani, prijatelji, nekdanji skavti in skavtinje. Začetek ob 19.30.

Uredništvo tržaškega skavtskega mesečnika Jambor sporoča, da je na željo, ki se je pojavila v javnosti, odslej po nekaj izvodov Jambora na voljo tudi v slovenskih knjigarnah v Trstu.

godek, ko mora matador v največ 10 minutah pokazati vse svoje znanje, dokončno ugnati žival z najrazličnejšimi figurami, med katerimi izstopa veronica.

Fanfara naznani »Toque de muerte«, znak smrti, kot bi dobesedno prevedli. Matador pripravi sabljo in z enim samim sunkom, estocado, zasadi sabljo biku v vrat do srca, da mu preseka aorto.

Od plaze de toros v tipičen lokal, kjer za melodijo skrbijo kitare, za spremljavo pa nakere in ritmično udarjanje peta plešalcev.

Od 13. junija bo Španija domovina svetovnega nogometa. 24 reprezentanc z vseh delov sveta — doslej je v finalu nastopalo le 16 ekip — bo v 29 tekmovalnih dneh odigralo 52 srečanj. Po januarskem žrebu so skupine porazdeljene takole:

Skrajno severo-zahodna pokrajina Galicija, kjer igra prva skupina z Italijo, Poljsko, Perujem in Kamerunom, ima bolj malo španski videz, saj je zaradi gorovja bolj podobna Švici, zaradi fjordov pa Norveški. Tudi podnebje ni nič kaj špansko, vlažno in deževno tudi v poletnih mesecih. Čeprav je španščina že skoraj izdodrinila nekdanjo galejščino, pa je v teh krajih še živo starodavno narečje. Mesto Vi-

go, kjer bodo skupno z La Coruno nogometne tekme, je bilo znano že v časih Julija Cezarja, ki je od tu odpotoval na zavojevanje britanskih otokov.

Nad Galicijo se je v srednjem veku znesel gusar Drake, ki je — kot pravijo — uničil, kar se je dalo uničiti in izropal, kar je bilo moč izropati. V Bajoni, nekaj kilometrov južno od Viga proti portugalski meji, so prvi izvedeli za odkritje Amerike, saj je tu pristala Kolumbova Pinta marca 1493. Tu pa je tudi slovita romarska pot Santiago de Compostela, kjer častijo zavetnika Španije. Za sladokusce še kulinarčni napotek. Galicija je raj za vse, ki so jim všeč ribe in morski raki. Še najbolj je priljubljena ribja juha Caldereras, ki jo zalivajo z vinom Alborinom, za prebavo pa ob koncu ponujajo krepko žganje Orujo.

Druga skupina ima sedež v Asturiji, točneje Oviedu in Gijonu. Tu igrajo Zvezna republika Nemčija, Avstrija, Čile in Alžirija. Asturija je hribovita pokrajina v primorju Biskajskega zaliva. Pomembni so predvsem rudokopi, iz katerih pridobivajo poleg premoga in železne rude tudi cink, svinec in baker. Asturija je bila eno glavnih prizorišč državljanske vojne. V ga-

stronomskem vidiku slovi po omakah in ribah.

Če nadaljujemo s pomikanjem proti vzhodu, naletimo na Bilbao, če pa usmerimo korak proti jugu na Valladolid. Tu bo igrala četrta skupina z Anglijo, Francijo, Češkoslovaško in Kuvajtom. Tako smo deloma v baskovskih pokrajinah, deloma pa v stari Kastiliji. Glasba, ki jo tu slišite, je tipična za baskovske pokrajine in tudi glasbila so neobičajna od svojevrstne flavte txistu do bobna atabel. Svojevrstno kot so edinstveni Baski s svojim jezikom, ki spada med aglutinativne in je edini ostanek starih preiberijskih jezikov. Tu in v Valladolidu slovijo predvsem pečenke.

Na skrajnem jugu, v Andaluziji igra šesta skupina z Brazilijo, Škotsko, Sovjetsko zvezo in Novo Zelandijo. Tekme bodo v Maladi in Seviliji. Andaluzija je bila skoraj 8 stoletij pod Arabci, ki so pod tem imenom označevali Španijo sploh. Gre za hribovito ozemlje okrog Sierra Nevada, dolina reke Guadalquivir pa ima celo subtropsko podnebje. Tipično za te kraje je cvrtje vseh oblik in načinov, seveda vse v oljčnem olju.

(Dalje)